

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Guds forsyn og jordens begivenheter. — Helgneses storhet. — Olavsfesten i Thorshavn. — Bibelen, «den store underlige verden — — —» — Bokanmeldelse. — De foldede hender. — Et litet kursus i kirkelatin.

Pave Pius XII's radiotale på St. Peter- og Paulus-festen:

Guds forsyn og jordens begivenheter.

På denne festdag går sikkert alle deres tanker til Rom, dere kjære sønner av den katolske Kirke, med ærbødighet og kjærlighet idet dere istemmer seiershymnen: «O lykkelige Rom som ble vigslet med disse to apostelfyrsters seirende blod!» Men Roms lykke er også deres fordi den romerske tro, beseglet med apostlenes blod på Tiberius' høyre og venstre bredd, er den tro som er forkynt for dere og som alltid vil bli forkynt for hele den vide verden.

I Kristi første stedfortreders og første folkelærers blod ble keiserens Rom for nesten hundre år siden døpt til Kristi Rom — som et evig tegn på Roms autoritet og førerstilling og ufeilbare lærerembed i Kirkens tro. Med det blod skrives de første sider av Roms storslåtte historie, dets hellige kamper og seire.

Har dere noen gang spurt dere selv om hva den lille samling kristne må ha følt og fryktet, når de etter å ha begravet sine to store martyrer ilte hjem til sine hytter eller palasser — ene og forlatte ved de to apostlers bortgang? Like før hadde Neros grusomhet reist en forfølgelsesens storm over den nyfødte Kirke og hele det grusomme skuespill av brennende menneskelegemer i keiserens have og sønderrevne kristne på arenaen sto vel ennå levende for dem. Og nå så det ut som den uforsonlige brutalitet hadde seiret, idet den hadde fått omstøtt de to søylene som hadde båret den lille kristengruppe og ved sitt nærvær styrket deres tro og mot. Hvor må de ikke ha følt bitter sorg overfor den blodige slutt på de to store menn og nå være uten deres røst og veiledning — bare overlatt en Neros ville raseri og det romerske keiserrikets langtrekkende fangarmer!

Men ett vern hadde de ennå mot tyrannens og hans tjeneres rå muskelkraft og kalde stål: de hadde

den kjærlighetens ånd og styrke som beseirer både tortur og død. Og vi synes vi ser for oss hin gamle Linus — han som først ble kalt til å ta den hellige Peters plass — hvorledes han holder apostlens brev i sine skjelvende hender og leser for den motfåne forsamling setninger fylt av velsignelse, tillit og trøst: «Lovet være Gud og Vårherre Jesu Kristi Fader, som etter sin store miskunn, har gjenfødd oss ved Jesu Kristi oppstandelse fra de døde til et levende håp ... Da skal dere glede dere om de ennå en liten stund må tynge av sorg ved forskjellige prøvelser ... Ydmyk dere derfor under Guds mektige hånd ... og kast all deres sorg på ham ... Men all nådes Gud som har kalt oss til sin evige herlighet, i Kristus Jesus, han vil fullkomme, styrke og grunnfeste dere etter kort tids lidelser. Ham tilhører herlighet og makten i all evighet.»

Også vi, kjære sønner, som ved Guds uutgrunnelige beslutning er blitt kalt etter Petrus, Linus og hundre andre paver, til å styrke og trøste våre brødre i Kristo (jnf. Luk. 22, 32), kjenner som dere hvorledes vårt hjerte snører seg sammen ved tanken på alt det onde, alle de redsler og alle de lidelser som i dag hjemsøker verden. Det mangler ganske visst ikke på lyspunkter som midt i det stormfulle mørke vekker store og hellige håp, idet Vi jo er vitne til heroiske innsatser til forsvar for den kristne civilisasjon — utslag av sterk fedrelandskjærlighet som er parat til å bringe ethvert offer som vil bli krevet med betingelsesløs hengivenhet. Vi ser også en sterk fornyelse av tro og fromhet. Men på den andre siden ser vi også synden og ondskapen trenge seg inn i den enkeltes liv, i familielivets helligdom, i samfunnsorganismen, og det ikke bare på grunn av svakhet eller manglende motstandskraft men endog forherliget

og lovprist som det rette. Kjærlighet og rettferdighet fornektes — hele folkeslag adspilttes og styrtes i ulykke. Menneskers legemer lemlestes av bomber og mitraljøser og sårede og syke fyller hospitalene, som de som oftest forlater med ødelagt helse og som invalider for resten av livet. Vi ser krigsfanger som er langt fra sine kjære og avskåret fra alle etterretninger, mens enkeltpersoner og familier jaget fra sine hjem flakker rundt i dyp elendighet, uten hjelpemidler til å tjene sitt daglige brød. Altsammen er lidelser som ikke bare rammer soldatene, men hjem-søker hele sivilbefolkningen også — kvinner, gamle og barn — de fredeligste og mest forsvarsløse. Blokader på alle hold vanskeliggjør matforsyningen og på mange steder gjør sulten seg gjeldende. Og dertil kommer de unevnelige lidelser og forfølgelser som så mange av våre kjære sønner og døtre — prestes, søstre og legfolk — på enkelte steder må utstå for Kristi navns skyld, på grunn av sin religion og sin troskap mot Kirken og sitt kall — lidelser som Vi ikke kan redegjøre for i enkelthetene for ikke å skade.

Overfor alt dette kan den menneskelige ånd vel forvirres og i mer enn en har vel nå den samme fryktelige tvilens tanke, som også fristet de første kristne ved de to apostlers død, reist seg: «Hvordan kan Gud tillate alt dette? Hvor er det mulig at en allmechtig uendelig vis og god Gud kan tillate så meget ondt som han dog så lett kunne forhindre?» Peters ord fra hans ufullkomne dager, lyder også i dem: «Det være langt fra deg, Herre;» (Matt. 16, 22). Og de tenker: «Nei, min Gud — hvor kan du visdom, godhet og ære tillate det onde, den brutale makt, å herske på denne måte i verden og holde deg slik for narr idet det triumferer over din tavshet? Hva blir det av din allmakt, ditt forsyn? Må vi ikke nå tvile på ditt guddommelige styre og din kjærlighet til oss?»

*

«Du har ikke sans for det som hører Gud til, men det som hører menneskene til —» svarte Kristus Peter (Mat. 16, 23) — og til jødefolket sa Herren gjennom profeten Esaias: «Mine tanker er ikke deres tanker og deres veier ikke mine!» (Es. 55, 8.)

Foran Gud er alle mennesker barn — også de dypeste tenkere og mest erfarne folkeførere. De bedømmer begivenhetene ut fra den forgjengelige tid, mens Gud ser dem ut fra evighetens ubevegelige midte. De overskuer bare noen få år mens Gud ser århundrenes universelle panorama. De vurderer begivenhetene ut fra deres nærmeste årsaker og umiddelbare følger mens Gud ser deres første og fjerneste årsak og uendelige konsekvenser. Mens de nøyer seg med å utpeke den eller de enkelte ansvarlige, ser Gud det hele samspill av alle ansvarlige, idet hans forsyn ikke utelukker menneskets frihet til å ville selv godt eller ondt. De vil se rettferdigheten seire med en gang og tar forargelse av at Guds fiender får makten mens de gode lider og ydmykes. Men den himmelske Fader som i evighetens lys omfatter, gjennomskuer og behersker alle tiders foreteelser — den treenige Gud som har medlidenhet med menneskene og i sin kjærlighet

fortsetter å la sin sol gå opp over rettferdige og urettferdige — han vil også lede deres skritt om bare de vil la seg lede av ham og stole på hans makt og kjærlighet.

Og hva vil det si: å stole på Gud? Det vil si med all sin viljekraft å overgi seg til Guds allmakt, visdom og uendelige kjærlighet — trass i all den tvil som visse foreteelser kan kalle til live i en. Det vil si å tro for sikkert at intet undgår det guddommelige forsyn, at intet, det være stort eller lite, skjer uten å være forutsett, villet eller tillatt og at alt alltid ledes av Gud mot det høyere mål, som ene tjener til menneskenes beste. Det vil si å tro at det er med Guds tillatelse at ateismen og gudløsheten for en tid får lov å dominere, at rettsfølelsen og rettigheter krenkes og at uskyldige, fredelige og forsvarsløse blir utsatt for lidelser og smerter. Og det vil si å tro at Gud med menneskenes egen ondskap som redskap kan sende prøvelser over nasjoner som over den enkelte, for å straffe synden og håndheve rettferdigheten ved å la livet bli en bot og dermed føre menneskene tilbake til seg. Det vil si å ha den tillit å kunne tro at Guds rettferd her på jorden alltid er en fars rettferd, inspirert og ledet ene av kjærlighet. Hvor grusom enn den guddommelige kirurgs hånd kan synes å være når den med sitt stål trenger inn i levende kjød, så er det likevel alltid kjærligheten som fører den og bare den enkeltes som nasjonens beste er grunnen til at han griper så smertefullt inn. Og endelig er det å tro å være forvisset om at såvel de harde prøvelser som det ondes seier alltid bare varer en tid — at Guds time alltid kommer med barmhjertighet, glede og frihet. Den time hvori Guds allmechtige hånd gir sitt vink og ad veier, ukjent nå for mennesker, bringe stormene til å stilne av og gir fred, rettferd og ro tilbake til folkene. Vi vet at for alle uten utpreget religiøs sans er det en stor vanske at så mange uskyldige må lide under de ulykker som hjemsøker synderne. Menneskene er nå en gang slik at de ikke forblir likegyldige når en orkan som knekker kjempetrær også rykker opp de små blomster ved deres fot, som bare har villet glede ved sin skjønnhet og herlige duft. Også disse er jo Guds skapninger og hans henders verk, men når han tillater at disse blir trukket med i undergangen har han sin mening med denne lille skapnings offer — det hører med i den plan etter hvilken han leder og styrer universet. Hvor meget mer leder han da ikke sine uskyldige menneskevesners skjebne til det beste?

*

Men fordi troen er svekket blant menneskene på jorden og en utbredt nytelsessyke har angrepet slekten er en tilbøyelig til å tro at alle fysiske ulykker her på jorden bare er av det onde. En har glemt at livet begynner med smerte og at gjennom den går veien til vuggens smil. En har glemt at som oftest er smerten et kors på veien til oppstandelsen. En har glemt at smerten ofte er en gave fra Gud — vår del av soningen overfor hans rettferd. En har glemt at det eneste virkelige onde er synden som krenker Gud. En har glemt apostelens ord: «Den

Til St. Olavsdagen:

Helgnesenes storhet.

Av A. J. Lutz, O. P.

Dette stykke er tatt fra «Skatten i Ageren», den nye betraktningsbok.

«Vær fullkomne som deres himmelske Far er fullkommen!» Når jeg overveier disse Jesu ord er jeg til tider fristet til å bli motløs, fordi jeg ser hvor langt jeg er fra idealet. Og dog må jeg hverken tvile eller frykte. Vel er målet uendelig høyt, men det er ikke vi som har valgt Gud — det er ham som har utvalgt oss. (Joh. 15, 16). Har ikke han som kalte oss også makten til å føre oss til reisens ende? Gud er trofast og god. Han ville ikke kalle oss hvis han ikke også ville la oss rekke målet.

Så mange andre er allerede nådd fram! Det er en vidunderlig oppmuntring å se skaren av de helgner som Frelseren har ført til Faderen. «Jeg så en mektig skare som ingen kunne telle — av alle slekter, stammer, folkeslag og språk. De sto foran tronen og lammet, kledd i lange hvite drakter og med palmer i hendene.» (Joh. Åp. 7, 9) Alle var

nåværende tids lidelser er ikke å sammenligne med herligheten som skal bli åpenbart for oss.» (Rom. 8, 18). I alle vanskene som evangeliets forkynnelse brakte med seg rettet apostlene blikket mot den korsfestede Kristus på Golgata. Peter døde på korset, Paulus for sverdet — begge som eksempler og vitner om at i korset finnes trøst og frelse og at man ikke kan leve i Kristus uten smerte. På dette korset som er veien sannheten og livet, rettet alle martyrene sitt blikk i forfølgelsesens tid.

Gjør også dere det nå i deres lidelser, mine kjære sønner! Og dere vil da finne kraft til ikke alene å bære smertene med tålmod, men endog til å elske dem, være stolte av dem — som apostlene og helgene elsket dem og var stolte av dem, skjønt de dog var mennesker med kjød og blod og følsomhet som oss! Se deres egne lidelser i lys av korsets lidelser, Marias lidelser — hun som var den uskyldigste av alle skapninger og likevel mest av alle tok del i Kristi lidelser. Da vil dere bli likedannet med Guds sønn, smertenes konge, og det er den sikreste veien til himlen og seiren!

Til slutt gjentar vi den hellige Peters ord: «Vær alle enige, medlidende, broderlig sinnet, barmhjertige, beskjedne, ydmyke! Gjengjeld ikke ondt med ondt og skjeldord med skjeldord! Men velsign tvertom ... så Gud må prises i alle ting ved Jesus Kristus. Ham tilhører herlighet og velde i all evighet. (1. Pet. 3, 8—9, 4, 11.)

Amen!

de Adams barn som vi — menn og kvinner unge menn og unge piker, barn, rike og fattige, slaver og fri menn, lærde og uvitende. De levde under de mest forskjellige forhold — noen i ensomhet, andre i byene eller på landet, noen preket troen, andre døde for den, noen forble på sitt hjemsted og andre gjennnomvandret jorden som pilgrimer. Men alle har de som jeg kjent kampen mellom kjødet og ånden og mellom egenkjærligheten og kjærligheten til Gud, sykdoms byrde eller andre prøvelser. Og Jesus har overvunnet verden i dem.

Derfor er dens storhet høyt hevet over verdens storhet. Verden anser det å være storhet, at mennesket er seg selv, hevder og utvikler sitt herredømme. Sannheten skal mennesket finne i seg selv — rettesnoren for livet, skal være hva den antonome vilje påbyr eller tillater. Storhet skal bestå i å danne andre etter ens egen skikkelse eller i tilfelle knuse dem for å la sin egen mening seire. Stolthet, grusomhet, begjær, er denne verdens storhet. Men denne storhet er bare dårskap og kilde til ulykke.

Helgnesenes storhet er ganske annerledes for deres ånd er Jesu ånd. De søker ikke å hevde sitt jeg, men på en viss måte å gå opp i Kristi jeg, som er Guds sønns person. Deres sannhet er Guds ord, deres lov er Jesu eksempel og hans nådes tilskynnelser. Deres stolthet er å slettes ut så Gud må være alt i dem. Deres visdom er Jesu Kristi mysterium, i hvilken skapningen vender tilbake til Skaperen — deres frihet er å bli løftet opp over det skapte, og føle at Gud er oss nokk. Deres kjærlighet er Guds kjærlighet utgytt i våre hjerter av Helligånden, den kjærlighet som utvir hjertet så det omfatter hele menneskeheten og strever etter å lindre all den ulykke som verdens ånd uten opphør forårsaker. Og for å nære den hellige flammen i sitt indre lever de forenet med den korsfestede Frelser i forsakelse og frivillig lidelse. De har forstått at skal Kristus leve i oss må vi være korsfestet med ham. Verden betrakter alt dette som dårskap og forfølgelighet, men det bekymrer ikke helgnene. De har lært at alt beror på Gud alene.

Brødre og søstre i himlen, seirende og salige kirke! Jeg takker den guddommelige Frelser som åpenbarer sin egen herlighet gjennom dere! I dere gjenfinner jeg hans vidunderlige opphøyelse over de skapte ting, hans mildhet og hans ydmykhet, hans styrke og hans sjels storhet, hans renhet og hans mis-kunnhet. Ti likesom universet ene er til ved Skaperens makt og gjenspeiler hans visdom og skjønnet, slik lar dere Guds menneskevordne sønns hel- lighet vise seg for meg i den kjærlighet til fattig-

dom og kors, den ydmykhet og de andre dyder som Frelserens nåde har inngitt dere. Synet av dere fører mitt hjerte tilbake til ham.

Og deres eksempel styrker meg. «Siden vi er omgitt med en sky av vidner la oss da kaste enhver byrde fra oss og all den synd som frister oss til alle sider, og la oss med utholdenhet løpe i det kappløp som forestår oss, idet vi ser hen til Jesus, troens grunnlegger og fullender.» (Hebr. 12, 1—2.) Hva Jesus har gjort i dere vil han også gjøre i meg. Den samme ånd han har utgytt i dere vil han også sende meg. Våk over meg, hjelp meg med deres bønn så jeg ikke lukker mitt hjerte for Jesus, men tar imot alt hva han vil gi meg og gir ham alt hva han forlanger. Er jeg ikke deres bror? Likesom dere har også jeg mottatt nådens liv ved å bli lem på Kristi legeme, Kirken. Den hellighet jeg beundrer hos dere er bare den fulle blomstring av den hellighetens spire som Frelseren har nedlagt også i meg ved min dåp. Men tro på den åpenbarte sannhet og mitt håp om de evige goder er allerede en begynnelse til den Gudsbesittelse som gjør dere salige. Den kjærlighet hvormed Gud bor i meg er allerede det guddommelige vennskap som i dere er blitt en fullkommen og evig forening.

Når vil det bli meg gitt å elske Gud som dere gjør det, frigjort fra alle jordiske hindringer, løst fra all nød og svakhet?

Be for meg, dere mine brødre og søstre i Paradiset, for at jeg midt i verdens smerter og farer må bli tro i min Frelseres vennskap!

Bibelen, „den store underlige verden . . . . .“

Av pater Boers. O.F.M.

I.

Sørlandsdikteren Vilhelm Krag, omtaler den hl. Skrift i en artikkel om «Religionskjægl», som «den store underlige verden, som hedder Bibelen». «Den store underlige verden: der findes golde ørkener og farlige tornekrater, der findes bundløse afgrunde, hvor ingen kan komme over, og veiløse vildnis, hvor ingen kan slippe frem. Og der findes duftende olivenlunde med livsalige kilder, og klynger av susende cypresser, der synger sin sorgfulde sang ud i evigheden. Og der findes vidunderlige rosenhaver, skjønnere enn alt annet i verden og langt inde i rosenhavene sidder Mesteren selv og han siger til den der er bedrøvet indtil døden og ikke vet hvor i verden han skal vende seg: «Kommer hid til mig, I der ere trøtte og bedrøvede, jeg vil give Eder hvile.»

Således har en gjennomkultivert mann, en fin og innerlig diktersjel opplevd og erfart Guds ord i den hl. Skrift. En oppdagelsesreise mellom tornekratt og avgrunner; en vandring i paradiset hage i duf-

tende olivenlunde og mellom susende sypresser. En pilegrimsreise til Ham som gir hvile til alle dem som «ere trøtte og bedrøvede». Vi ser at dikteren gjør de samme erfaringer St. Paulus lenge før ham har gjort; erfaringer apostlen gir uttrykk for når han skriver: «For alt det som er skrevet, er skrevet for at vi skal lære av det, så vi ved tålmodighet og trøst av skriftene skal ha håp.» (Rom. 15, 4.)

II.

Vi mennesker har en ulykkelig tilbøyelighet til å bygge oss bare i det små. Vi går så lett opp i vår egen lilleputtverden og synker i årenes løp tungt inn i en ensformig vanebunden hverdag. Den samme spissborgerlighet kjennetegner også ofte vårt religiøse liv. O, denne religiøse spissborgerlighet, hvor den er ekkel og smålig! Søren Kierkegaard hudfletter den med disse ord: «Spidsborgernes Kjærlighed til Gud inndræder, naar det vegetative Liv er i fuld Virksomhed, naar Hænderne folder sig behageligt over Maven, og fra det en blød Lænestol tilbagebøjede Hoved et søvndrøkkent Blik hæver sig mod Loftet mod det Højere, jævnfør det pantheistiske «Velbekom's». — Deres Maal er et kort Indbegreb af de forskjellige Politi-Placater; det Vigtigste for dem er at være et nyttigt Medlem af Staten og holde Aftenbetragtninger i Clubben, de have aldrig følt den Hjemve efter et ubekjendt, fjernt Noget» —.

Men plutselig så skjer det som har hendt den siste tid. En verdensorkan blåser opp. En forferdelig blodig virkelighet med trusler mot mesteparten av det som gjør livet verd å leve, driver oss ut av småsinnets lune ovnskrok. Vi står ansikt til ansikt med livets store linjer og hårde virkelighet. Og da gjelder det å ta alt det veldige, engstende og barske til hjelp for å finne tilbake til det som i sannhet er stort. Og hva er da så stort som Gud Herrens glade budskap? Der er det bærende og blivende livsverdier! I Guds ord, i Bibelen, der finnes «de duftende olivenlunde» med livsalige kilder, hvorav vi kan øse mot og kraft i all vår trengsel. Der er «de susende cypresser» hvis skygge vårt hjerte finner husvælelse når harmen og sorgen brenner i oss. Der finner vi «en Glede, der likesom et Vindpust kjøler og forfrisker; et støt av den Passat, der blåser fra Mamrelund til de evige Boliger» (S. Kirkegaard). Og langt «inde i rosenhavene» sitter Mesteren «sannheten, veien og livet. Den som følger Ham vandrer ikke i mørket».

III.

Så alt skulle ligge vel til rette for en from bibellesning. Men likevel frykter jeg for at man i så henseende kunne anvende på ikke så få kristne hva S. Johannes Chrysostomus i sin tid sa om lesningen av S. Pauli brev: «Jeg beklager det meget at ikke alle kjenner denne mann som det seg hør og bør. Ja, det gis dem som kjenner så lite til ham, at de ikke engang vet hvor mange brev han har skrevet. Det er ikke det at de er altfor dumme til det, men de vil ikke ha denne hellige manns skrifter stadig

i sine hender.» Vi behøver bare å sette istedenfor S. Pauli brev: «hele Bibelen» og da har vi nok så nøyaktig gjengitt mangen en kristens bibelske (høyst ubibelske) ukyndighet samt dens årsak og følger.

Naturligvis kan man være en kristen uten å ha lest Bibelen. (Der har alltid vært og det finnes fremdeles mange gode kristne som ikke kan lese!) Kristendommen selv besto i år og dag før minnene om Frelserens liv og gjerning ble nedskrevet. «Lenge før det Nye Testament (ble skrevet) besto en kristen tro og en kristen Kirke» (Harnack). Allerede av den grunn er det aldeles *uhistorisk* å betrakte Bibelen som utgangspunkt for de kristne menigheters tro. Rent historisk sett eksisterte den kristne kirke før Bibelen. Derfor kan man umulig fastholde at Kirken *nå* står under Bibelen. Det ville si at Kirken «midlertidig» hadde vært uten Åndens skriftlige ledelse, inntil Bibelen, som Gud lot Kirkens menn nedskrive, ga den eneste rette forkynnelse av Kristi lære. Det ville være svært vanskelig å forsvare dette standpunkt ut fra Bibelen, likeså vanskelig som det ville være å forsvare dette standpunkt ut fra kristendommens historie.

Men selv om det er sant at den kristne tro ikke er avhengig av Bibelen alene, så har vi ennå ikke rett til å neglisjere Bibelen og bibellesningen. Tvert imot, det er den Katolske Kirkes ønske at vi leser Bibelen og da særlig det Nye Testament. Kirken er slett ingen motstander av Bibelen. Det er sant at man i reformasjonstiden så sig nødt til å ta visse forholdsregler. Bibelen var blitt til et kampskrift og ble ofte brukt til antikristelig polemikk istedenfor til oppbyggelse. Derfor forlangte Kirken, som rimelig var, at alle bibeloversettelser skulle godkjennes av den kirkelige myndighet og at der skulle tilføytes forklaringer til de vanskeligste skriftsteder. Borstett fra disse forholdsregler i en kritisk periode har den katolske Kirke alltid anbefalt bibellesningen som den beste religiøse lesning. Så det ville virke oppfriskende på den religiøse atmosfære om man her til lands engang ville bli ferdig med fabelen om Bibelen «som i lenker lå» eller også om at det skulle være de katolske kristne forbudt å lese Bibelen. Denne avisand verserer u. l. fremdeles i mangen en bok som gjør krav på å være lærebok i historie. Man kan tvert imot være den katolske Kirke taknemlig for at der i det hele tatt eksisterer en bok som heter «Det Nye Testament» og at denne bok er blitt bevart ned gjennom tidene. I de katolske land er nettopp nå fortiden «Bibelbevegelse» meget sterk og aktiv. Der finnes store katolske bibelskaper som årlig utdeler tusener av bibler. I by og på land holdes tallrike foredrag om den hellige skrift. De troende blir alle vegne oppfordret til flittig å lese Bibelen. Alt i overensstemmelse med pavenes ønske og forskrifter. Således skrev pave Pius X: «Da vi vil fornye alt i Kristus, kan intet være mere ønskelig enn at alle våre barn venner seg ofte til, *helst daglig*, å lese i den hl. skrift.» «Vi vil aldri høre opp med å oppfordre de troende til *daglig* å lese evangeliene, apostelgjerningene og apostlenes brev.»

Hva er alle disse formaninger annet enn et ekko av S. Pauli ord om at: «alt det som er skrevet, er skrevet forat vi skal lære av det, så vi skal ha håp ved det tålmod og den trøst som skriftene gir».

IV.

For en tid siden ba jeg en kollega om han ikke i en artikkel ville påpeke misbruket av S. Johannes' Åpenbaringsbok om nå fortiden blomstrer så frodig i den kristne leir. Den ærede kollega svarte at han nok gjerne ville gjøre det, men allikevel lot det være fordi han mente at det i de kretser han kjente til, var så lite interesse såvel for S. Johannes' Åpenbaringsbok som for bibellesning i det hele tatt. Dette svar ærgret meg, ikke fordi det var ærlig, men fordi det var så altfor sant. Denne ærgrelse er med tiden vokset til et uimotståelig ønske om å framheve engang at: «..... hvert skrift som er innåndet av Gud er nyttig til lærdom, til overbevisning, til rettledning, til oppdragelse i rettferd, så det Guds menneske kan bli fullkomment, utrustet til all god gjerning.» (2. Tim. 3, 16.)

Jeg skal nok vokte meg for å late hånt om fromme menn og kvinners oppbyggelige skrifter. Men sammenlignet med Bibelen er de jo kun menneskevisdom. Ti, ene og alene Bibelen: «Guds ord, levende og virksomt og skarpere enn enn tve-egget sverd — og det sikter hjertets tanker og forsett.» (Hebr. 4, 12.)

Meget ville være vunnet for utdypelsen av vårt kristenliv, om vi ville begynne med hver dag å lese et kvarters tid i den hl. skrift. Det koster oss ikke mere enn at vi står et kvarter tidligere opp eller at vi om aftenen legger avisen eller strikkesøyet et kvarter tidligere vekk. Slagordet for framtiden blir altså: «*Hver dag et kvarter for Bibelen.*»

Og nå forutser jeg at bibelopplaget i St. Olavs ekspedisjon snart er utsolgt; at biskopen må gå over til å betale mange kroner for å skaffe oss et nytt opplag og at alle våre menigheter innen kort tid føler seg hjemme i Bibelens «store underlige verden» etter å ha gjort den lykkelige erfaring at: «Salig er den mann — som har sin lyst i Herrens lov og grunner på Hans lov dag og natt.» (Salme 1, 1.)

Olavsfesten i Thorshavn.

Som bare få andre folk har færingene bevart sine tradisjoner igjennom århundrene, slik at disse stadig er et levende uttrykk for folkets åndelige liv — et bevis på at disse øybeboere er forblitt tro mot sitt innerste vesen, på tross av de forskjellige ytre levevilkår. En av disse tradisjoner har en 900-årig historie bak seg og inntar likevel stadig en bred plass i færingenes bevissthet, og det er «Olavsfesten» 29. juli som tillike er en slags tidsmåler — en begivenhet dateres mann og mann imellom alltid «før eller etter Olav». Hellig Olav falt i kampen for sitt lands frihet d. 29. juli og færingene feirer hans

fest som et uttrykk for sin kjærlighet til de fjelløyer som for dem er det beste sted på jorden.

Hvornår en etter kong Olavs død begynte å feire Olaj-festen vites ikke, men man vet at færingene fra gammel tid samledes på Tinganæs i Thorshavn 29 juli og dagene deromkring i tilknytning til helgenfesten. På Tinganæs holdtes tinget for alle øyene hvor alle tvistigheter ble avgjort og man spurte nytt fra ute og hjemme. Idretten ble ikke forsømt og disse fester fikk snart en fast form. På denne årstid er den dagklare færøyske sommernatt herre over mørkets ånder og i dette halv-polarly med dets fascinerende stemning, hvor dag ubrutt glir over i natt, oppleves en festenes høysang som bare kan sammenlignes med de religiøse idrettsfester i de greske bystater i oldtidens Hellas. Det er et helt folk samlet til fest som feires med den primitive sinnets renhet og umiddelbarhet, som disse oseanfolk besitter i en grad storstadsmenneske har vondt for å forstå.

Festen feires i Thorshavn — færingenes hovedstad, hvis man kan bruke en så pretensios betegnelse for en by på 5000 mennesker. Det er en av jordens rareste byer — som Jerusalem og Rom bygget på flere høydedrag og med en arkitektonisk mangfoldighet som spenner fra «Gróthus», oppført av naturstein uten bindemiddel og med grastorv på taket, til hypermoderne jern- og betongkonstruksjoner. Gatene er smale og mest for rutsjebaner å regne, men likevel farer færingene med stor virtuositet rundt i sine biler hvis gjennomsnittsalder dog er meget kort!

Her til Thorshavn strømmer nå folk fra de fjerneste bygder til Olaj, som varer tre dager. Kan en ikke bo hos slekt eller venner må en sikre seg plass i god tid da alle hoteller og pensjonater er forutbestilt måneder i forveien. Men har en forsømt dette kan en rolig trekke veksler på privat gjestfrihet som slekter på sine forfedres, de nordiske høvdingers. En vil som fremmed aldri stå uten tak over hodet!

Olajfesten åpnes med gudstjeneste som det høytidelige preludium. Færingene er i sine vakre nasjonaldrakter av hjemmevevet stoff, som både i form og kvalitet er åpenbaringer av gedigen prakt. Etter gudstjenesten, som forener det ellers ikke særlig enige folkeferd, er med ett slag festen i full gang over hele Thorshavn.

På Vestravaag er det kapproing mellom båter fra forskjellige bygder — det er hjemmebygdens ry for et helt år som avgjøres, så kaien er tettepakket av folk som følger med spent oppmerksomhet. Samtidig svømmes det omkapp og da det ofte er — eller var — fremmede turistskip på besøk, frambyr havnen i det hele tatt et livlig syn.

På plassen foran Lagtinget er det «folkafundur» — møter med politiske, religiøse og nasjonale talere. Men det som utløser den egentlige festglede er den færøyske dans — det danses uavbrutt over alt hvor det finnes en mann som kan «sipa fyri» — synges for i versene, mens dansen i en for oss monoton rytme vugger fram og tilbake og ringen av de dansende arm i arm trekker seg sammen og brer seg ut som en levende organisme. Denne ringdansens sies å stamme fra trubadurtidens Provence og derfra er den kommet til Færøyene i middelalderen og har holdt seg der mens den er utdødd alle andre steder for lengst. Det er ikke ledsagelse av noen form

for instrumentalmusikk — rytmen markeres alene ved trinnene mens sangene synges med sterkt stigende og dalende betoning. Noen annen musikk ville færingene oppta nesten som blasfemi!

Mens dansen nu går kan det hende at det plutselig meldes grindehval og alle styrter av sted, uansett festdrakt. I løpet av et par minutter stikker en sværm av båter til havs, bemannet med menn og enkelte kvinner, alle bevæpnet med grindekniver, spyd eller stein. På kort tid er havnen farget rød av hvalblod — grinden parteres straks av sysselmannen etter urgamle regler og nå blir det for alvor fest over hele byen, mens dansen atter går som var den aldri blitt avbrutt.

Det som gjør det sterkeste inntrykk på en fremmed som overværer festen er dens samlende evne — den favner en gang om året hele den stridbare befolkning under en felles glede og den har betydning som opplevelse langt ut over stunden: den nasjonale bevissthet om å være færing får ved den en vakker og verdig impuls.

Helgenkongen gjør fremdeles sin gjerning blant våre frender på de sagnomsuste øyer!

Bokanmeldelse.

Årsberetning for Foreningen til Norske Fortids Minnesmerkers Bevaring.

Av alle årsberetninger står denne i en særstilling: undres på hvor mange slike gripes med den interesse som blir denne til del og studeres som denne, bokstavelig talt fra perm til perm? Men den frambyr også sjelden utviklende og berikende lesning — i år vel mulig av enn større verdi enn vanlig. Fra dens blader taler nemlig Norges kulturelle fortid sitt manende og forpliktende språk — en utsøkt kolleksjon lærde og spirituelle videnskapsmenn setter hverandre stevne på dens sider og gir oss andel i sine erfaringer og de resultater de har dradd ut av disse erfaringer.

Beretningen innledes med en nekrolog av professor Anders Bugge over den så altfor tidlig avdøde kunstner Domenico Erdmann, konsulent for så mange kirkeinteriører her i landet — bl. a. var det jo også ham som mgr. Irgens konsulterte da St. Olavskirken gjennomgikk sin siste oppusning. Den neste artikkel er også en nekrolog over en velkjent personlighet for oss katolikker idet arkitekt Carl Berner skriver om arkitekt Harald Sund, hvis spesialitet var kirkebygg etter inngående studium av «kirkens ritus, det organiserte grunnlag for middelalderkunstens kirkebygningskunst». Kirkelig bygningsarkeologi opptok særlig hans arkitektoniske og religiøse interesser, skrives det enn videre i artikkelen — «kirken ble for Harald Sund en historisk enhet, han så linjen i vår kirkekunst fra de første dager til vår tid, derfor gikk han naturlig inn i arbeidet med restaurering av gamle kirker og bygging av nye» — vi kan tilføye at bl. a. er jo St. Dominikuskirken i Oslo hans verk. Artikkelen slutter med følgende ord: «Det er arkitekter av Harald Sunds støpning vi trenger i vårt fortidsvern. Det kreves en solid utdannelse, omfattende kunnskaper og kritisk vurderingsevne. Alt dette hadde Harald Sund. Men han hadde også det varme, patriotiske hjertelag

som fylte hans horn med et rikt innhold — og han lot det komme oss alle til gode!»

Riksantikvaren har skrevet en meget interessant artikkel om våre ruiner og deres bevaring, illustrert med en rekke vakre fotografier fra de forskjellige ruinparker her i landet — de fleste er jo levende minner om Norges katolske storhetstid. Det er utmerket arbeid som er gjort, hovedsakelig ved hjelp av ungdommer på de forskjellige steder, for penger bevilget av sosialdepartementet og med riksantikvariatet som veileder og opplærer — et arbeid som også omfatter bygdetun og gamle verdifulle privathus.

Professor Rolf Nordhagen har en særlig interessant artikkel om «de gamle klasterhager» og deres betydning, og konsulent Alfred Hagn belyser kirkemaleri i Nord-Norge. Og heftet slutter med en del av det vanlige stoff i årsberetninger, bare ualminnelig leseverdige og instruktive på grunn av emnene. Til sist kommer en fortegnelse over nye medlemmer — og hva om vi dro omsorg for at våre navn var med neste gang? Foreningen har sitt kontor sammen med riksantikvariatet, Akersgt. 42.

E. D.-V.

PAULUSKREDSSEN

har utsendt to fortrinlige publikasjoner: A. J. Lutz, O. P.: «Skatten i Ageren». En betraktningbok — og C. C. Martindele S. J.: «Hvad foretager presten sig ved Døbefonten.»

• Vi skal senere komme tilbake til disse — av pater Lutz's bok har vi iøvrig inntatt et stykke i dette nummer.

De foldede hender.

Lær du meg Herre, å hendene folde
mere til takk for alt hva jeg får.
Takken skal stige til deg, som vil holde
meg ved din hånd, til målet jeg når.

Lær du meg Herre, å hendene folde
mere til bønn med en barnlig tro.
Ofte vil tanker og gjerninger volde
sorg og strid, så jeg mister min ro.

Herre — du ser mine hender kan være
rastløse tidt i det daglige liv.
Stunder jeg mister, som helst skulle bære
spor etter kraft, som du oss kun gir.

Herre — jeg kneler i bønn for din trone,
gi meg ett ydmykt og hellig sind.
Fyld så min sjel med den himmelske tone,
av takkens lovsang for nåden din.

Karl Stiansen.
(i anledning «Bønnens
Apostolat»)

Spørsmål og Svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, monsignor Kjelstrup, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse. Hans adresse er: Vår Frue Villa, Smedstad pr. Oslo. Alle henvendelser behandles konfidentielt, og intet navn offentliggjøres.)

Dikteren Aug. Strindberg og katolisismen.

Spørsmål: Er det så at den svenske dikter August Strindberg fra fritenkeriet vendte hjem til Moderkirken? En av mine venner påstår det, men jeg finner ikke noget om det i de litteraturhistoriske verker jeg har hatt anledning til å rådføre meg med. At den store dikter følte en sterk dragning til våre forfedres tro framgår tydelig nok av mange av hans skrifter, men spørsmålet er: Tok han det avgjørende skritt innen sin bortgang?

Sannhetssøker.

Svar: Nei, denne rastløse og urolige diktersjel nådde dessverre aldri fram til den fred som han lengtet etter, og som han — etter hans uttalelser å dømme — forsto at alene Kristi eneste legitime Kirke kunne skjenke hans forpinte hjerte. Hvis De har lest hans eiendommelige bok «Inferno», hvor Strindberg skildrer sine sjelslidelser, vil De minnes følgende bruddstykker av en samtale i et av slutningskapitlene: «En venn spør meg: — Hvor går veien hen? — Det kan jeg ikke si, men for meg personlig ser det ut, som om Korsets vei skulle lede meg tilbake til mine forfedres tro. — Til katolisismen? — Det ser slik ut.» — I samme kapitel forteller Strindberg om besøket av en venn som han ikke hadde sett på seks år. Det viser seg til hans overraskelse at denne venn er blitt katolikk, og etter en rekke samtaler om Moderkirken, skriver vennen et brev til det kloster i Belgia, hvor han selv hadde fått undervisning og var blitt opptatt i Kirken, «med anmodning om et tilfluktssted for nærværende boks forfatter». Strindberg sier ingen ting om det svar som kom på dette brev, men det er ingen hemmelighet at klosteret var det store benediktiner-abbedi Maredsous, og at man med klosterlig gjestfrihet bød den store svenske dikter velkommen. Dette hendte i 1897, og helt til sin død 14. mai 1911 vedble dikteren å kjempe med seg selv uten å kunne ta en endelig beslutning.

I Strindbergs senere verker er der nok av vitnemål om hans opprevne sinnstilstand og nagende uro. Han skildrer således i et av sine siste dramaer hvordan han — som han selv uttrykker det — «forfulgtes av Frelseren», og han strevet da etter å «gjøre ham overflødig» for seg. I denne tid hadde han en natt en underlig drøm. Han drømte at han så et krusifiks — men uten den Korsfestede. Da han om morgenen spurte en dominikanermunk som han pleiet å rådføre seg med, hva denne drøm kunne bety, svarte pateren kort: «Du vil ikke ha ham lidende for deg — nåvel, så får du finne deg i å lide

selv». Og Strindberg tilføyer: «Det er derfor samvittighetene blir så betyngnet, fordi der er ingen som tar byrden bort.»

Denne tanke ble Strindberg aldri mer kvitt, skjønt det aldri kom til noget religiøst gjennombrudd hos ham — til det var han for rastløs og urolig. På årsdagen for hans død, den 14. mai 1912, ble det avsløret et minnesmerke på hans grav i Gøteborg. Det svenske folk hadde tenkt å sette ham et verdig gravmele, men folkets ønsker måtte vike for den store dikters siste vilje. I hans testamente stod det nemlig klart og tydelig at det eneste minnesmerke han ønsket på sin grav var et simpelt trekors med en krans omkring som skulle bære innskriften: «Ave Crux, spes unica» («Vær hilset Kors, vårt eneste håp»).

Naturligvis er dette falt noen av hans tidligere «frisinnede» venner tungt for brystet, og med det merkelige frisinn som preger mange «fritenkere», hadde de frisinn, for ikke å si frekkhet nok til å angripe Strindberg på selve dagen for minnesmerkets avduking. I festtalen sa professor Carlheim-Gyllenskjøld bl. a.: «August Strindberg har selv reist dette kors på sin grav. Det tilkommer det svenske folk og etterverdenen å avgjøre, om det i all framtid skal bli stående. Dikteren har sin gestus, og vi må bøye oss for den.»

Mot denne tale protesterte en svensk forfatter og sa: «Denne tale er en hån mot Strindbergs minne». Og han fortsatte: «Med dette simple trekors på den store dikters grav skal det vidnes for de slekter som kommer, for de sørgende som her følger sine kjære til graven, for alle dem som midt i sin livsnytelse og kultur har mistet det ene fornødne av syne — med dette kors skal det vidnes om at ære, framgang, estetikk, kunst og nytelse intet duger, når det gjelder sjelens frelse. Men Korset, Kristi Kors, redder fra synd og nød og død. Korset er, selv for den største skald, det eneste som kan bygges på i liv og død.»

Selv om vi selvfølgelig må beklage at Strindberg ikke nådde fram til den fred og de nådens goder som Kristi hellige Kyrke alene hadde kunnet skjenke ham, tør denne beretning om hans livsavslutning, som De neppe vil finne noe om i de vanlige biografier, gi et berettiget håp om at Guds Ånd fikk gjøre sin gjerning i hans sjel i den siste stund.

Et litet kursus i kirkelatin.

X.

ANNEN DEKLINASJON: NAVNORD PÅ US,
entall.

A. nom.	<i>ángelus</i> , engel, englen, engel
vok.	<i>ángele</i>
akk.	<i>ángelum</i>
gen.	<i>ángeli</i>
dat. & abl.	<i>ángelo</i>

1. En mengde velkjente ord hører til denne deklinasjon, hankjønnsord, nesten alle, mange mansnavn innbefattet.
2. Bøy følgende som *ángelus*:
Augustínus Øystein, Augustin,
Cárolus Karl.

Dóminicus Dominikus.

Franciscus Frans

Jacóbus Jakob.

Olávus Olav

Paulus Paul

Petrus Per, Petter

3. Adjektiver bøyes med, f. e.: *angelus bonus, angele bone, angelum bonum, angeli boni, angelo bono; sanctus Paulus, sancte Paule* o.s.v. Øv hele bøyning.
4. Vokativ møter vi i litaniene: *Sancte Petre, ora pro nobis; sancte Jacobe, sancte Marce, sancte Francisce*, o.s.v.
5. Bruk og betydning av de forskjellige kasus er det samme som i den 1. dekl.

B. *Dóminus* Herren, herre.

episcopus biskop.

servus tjener

filius (vok. *fili*) sønn.

(bøy alle disse ord som *angelus*).

ánima sjel.

homília preken.

Norvégia Norge

dignus, digna verdig

diléctus, dilécta kjære, dyrebar (brukes også som subst: kjæreste, elskede)

solus, sola alene.

jam nu

prope nær

quóniam fordi, ti

qui (pron.) som, der

vere virkelig, sannelig

C.

OPPGAVE.

1. *Angelum hábeo.*
2. *Angelum meum vidére possum.*
3. *Angelo meo glóriam do.*
4. *Sancto Petro glóriam damus.*
5. *Quóniam tu solus sanctus, tu solus Dóminus.*
6. *Ecce ancílla Dómini.*
7. *Magnificat ánima mea Dóminum.*
8. *Vere Dóminus meus es et ego servus tuus.*
9. *Mísericórdiá tuá Dómine plena est terra.*
10. *Prope est jam Dóminus.*
11. *Magnus est Augustínus, Norvégiae episcopus.*
12. *Jacóbus episcopus est. Episcopi homilías apostólicas vere laudáre póssumus.*
13. *Bonus est Petrus, filius meus. Bene orat et ecclésiam amat, sed patiéntiam non semper habet. Parvam filiam meam Súnnivam saepe ádjuvat. Petrum amámus.*
14. *Dómine, non sum dignus.*
15. *Fili, ego sum qui dóceo te. Pretiósá est grátia mea. Dómine, tu glória mea et mísericórdia mea! Vere tu es diléctus meus. Laudo et exálto te!*

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.